

บทบรรณาธิการ

EDITORIAL

“การพัฒนาเมืองและสิ่งแวดล้อมในเมือง”

ความคิดในเรื่องการพัฒนาเมืองที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสภาพแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้รับประโยชน์สูงสุดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทั้งของคนที่ย้ายอยู่ในเมืองใหญ่ และในชนบท

ข้อคิดที่จะนำมาให้ท่านผู้อ่านช่วยพิจารณาก็คจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพของเมืองไทย โดยเน้นที่สภาพของเมืองในเขตกรุงเทพมหานครของเราในขณะนี้ ซึ่งกำลังมีปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษอยู่ และเคยมีบางท่านพูดว่า คนกรุงเทพฯ กำลังตายแบบผ่อนส่ง ซึ่งหมายถึงว่าอาหารไม่ว่าจะเป็น ผัก ผลไม้ ที่คนกรุงเทพฯ รับประทานเข้าไปล้วนแต่มีพิษของยาฆ่าแมลง และพิษนี้ก็สะสมเข้าไปอยู่ในร่างกายของคนซึ่งอยู่ในชีวิตที่เป็นอันตรายต่อชีวิตได้ทุกเมื่อ

นอกจากนั้น คำนพิษจากท่อไอเสียของรถยนต์ที่วิ่งอยู่ตามถนนหนทาง ในกรุงเทพฯ ก็ทำให้ผู้ที่สูดดมเข้าไปมีอาการวิงเวียน หรือเกิดหน้ามืดเป็นลมไปได้

หน่วยราชการเองก็เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมเป็นพิษได้ที่สำคัญ อาทิเช่น ที่โรงสูบน้ำที่ปลายถนนพระราม 4 ซึ่งสูบน้ำเสียจากท่อต่าง ๆ แล้วนำไปทิ้งที่แม่น้ำเจ้าพระยา โดยไม่มีการกรองน้ำให้สะอาดเสียก่อน ดังเช่นที่เขาทำกันอยู่ในต่างประเทศ ก็ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดปัญหาที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยา เน่า เหม็น จนกระทั่งฝรั่งเขาไปเขียนว่า Chao Phya is dead ซึ่งหมายความว่า กรุงเทพฯ กำลังจะตายทุกขณะ

ความมั่งง่ายหรือตัวการที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งเราเห็นได้ชัด เกิดจากการกระทำทั้งของเอกชนและหน่วยราชการ ก็คือ เรื่องขยะมูลฝอย ซึ่งในกรุงเทพฯ ก็เป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยงานที่เรียกว่า กรุงเทพมหานครจะต้องทำการแก้ไข ซึ่ง

เท่าที่ผ่านมา เราจึงแก้ปัญหาไม่ได้จริงจัง เพราะมีการอ้างว่าขาดงบประมาณในการดำเนินงานทางด้านนี้ รถขนส่งที่มีอยู่ก็ไม่ได้ใช้งานอย่างเต็มที่ เพราะส่วนใหญ่เป็นรถเสีย ต้องจอดอยู่เฉย ๆ ทางกรุงเทพมหานครก็มีสถานีโยนขายและแผนอยู่ แต่ไม่เห็นวางแผนอะไรที่จะให้งบประมาณเพียงพอ และแผนการดำเนินงานสอดคล้องกัน

นอกจากนี้ความมั่งงายของเอกชนที่ทิ้งของลงบนถนนโดยไม่ระอาย ซึ่งเราคงจะพบเห็นอยู่ทุกเมื่อเชิ่อร์วัน แม้แต่ผู้ที่ขับรถยนต์ส่วนตัวก็ทิ้งเปลือกเงาะ เศษกระดาษลงบนถนนให้เห็น ซึ่งก็ไม่ได้มีการจับปรับ หรือลงโทษให้เชิ่กหลาย ตาม พรบ. รักษาความสะอาดที่มีอยู่ (ซึ่งก็มีบทลงโทษรุนแรงพอสมควร)

เรื่องต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นเรื่องที่เราเคยได้ยินคนบ่นมาเป็นเวลานานนับสิบปี ปัจจุบันก็มีมากขึ้น ต่อไปก็คงจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และกรุงเทพคงจะถึงจุดจบเข้าสักวันหนึ่ง เพราะมีคนบ่น แต่ไม่มีคนแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งการแก้ไขนี้ น่าจะเป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาเมือง โดยการพัฒนาแผนงานของกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง รวมทั้งการพัฒนาจิตใจของผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในกรุงเทพด้วย

ขณะนี้ในกรุงเทพมหานครมีประชาชนอยู่อาศัยประมาณ 4 ล้านคนเศษ และอาจจะเพิ่มได้เป็นอีกหนึ่งเท่าตัวในระยะเวลาไม่เกิน 20 ปี ตามการคำนวณของนักสถิติทางด้านประชากรศาสตร์ ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นถ้าเรายังไม่มีแผนงานอย่างจริงจังเช่นในปัจจุบัน กรุงเทพก็จะเป็นเมืองที่สกปรกรกรุงรัง ไม่สมควรที่ประชาชนพ่่านักอาศัยอยู่มากที่สุดในโลก ซึ่งเราทั้งหลายก็คงไม่อยากที่จะให้เกิดสภาพการเช่นนั้นขึ้น การแก้ไขที่ควรจะทำในระยะนี้ก็น่าจะได้แก่การพิจารณาดำเนินการตาม พรบ. ผังเมืองที่มีอยู่โดยไม่ยอมให้มีการรบกวนหน้าปะจมุ่ก มีการกิดแก้ไขเรื่องของ zoning ให้เหมาะสม ซึ่งจะครอบคลุมไปถึงการกระจายย่านธุรกิจ ที่ทำงาน ที่อยู่อาศัย และเขตโรงงานอุตสาหกรรม ให้อยู่เป็นระเบียบเรียบร้อย จะเป็นการแก้ไขปัญหากการจราจรไปในตัว และมีการแก้ไขสภาพแวดล้อมโดยมีการดำเนินการอย่างจริงจังในเรื่องของงบประมาณ แผนงาน การลงโทษอย่างหนักต่อผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ ต้องทำให้แม่น้ำเจ้าพระยา และลำคลองต่างๆ สะอาดให้ได้ เหมือนเช่นแม่น้ำเทมส์ของมหานครลอนดอนในปัจจุบัน

ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีการกระจายกำลังคนและแรงงานไปอยู่ในศูนย์ความเจริญรอบนอกตัวเมืองตามแนวคิดในเรื่อง growth pole ของรัฐบาล เพราะเท่าที่ได้กล่าวมาแล้วเรื่องของ

การพัฒนาแหล่งที่อยู่อาศัยเดิม การพัฒนาเมืองรอบชานเมือง หรือการพัฒนาจังหวัดที่เป็นศูนย์ ความเจริญของภาคต่าง ๆ ของประเทศนั้น เป็นเรื่องที่รัฐบาลหลาย ๆ สมัยที่ผ่านมาเคยมีแผน และโครงการ แต่ทว่ายังไม่มีบริหารจัดการอย่างจริงจัง ซึ่งการสำรวจในด้านการเคลื่อนย้ายของประชากรได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยดึงดูดที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนอพยพจากชนบทมายังเมืองใหญ่ เป็นเรื่องของการมาหางานทำ และการศึกษา ดังนั้น เราควรจะสร้างงานให้ชาวชนบทมีงานทำ ให้มีสวัสดิการเช่นในกรุงเทพ เขาจะได้ไม่อยากดิ้นรนมาอยู่ในกรุงเทพ และถ้าเป็นไปได้ควรจะมีการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลักนอกกรุงเทพ สำหรับภาษีเงินได้เป็นพิเศษ ก็จะทำให้แผนสร้างเมืองหลักมีความหมายขึ้น

ในประการสุดท้ายที่จะกล่าวถึงก็คือ การพัฒนาเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมย่อมจะเกี่ยวพันไปถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งเป็น input ไม่ว่าจะเป็น human resources หรือ natural resources ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบอบการปกครองของประเทศที่จะก้าวไปสู่ประชาธิปไตยแบบสังคมนิยม (Democratic Socialism) ซึ่งเราจะใช้ชีวิตแบบไทย ๆ ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร อยากทำอะไรตามใจต่อไปอีกไม่ได้แล้ว โดยที่รัฐบาลจะต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไขสิ่งที่มีอยู่ในการบังคับตนเองและเอกชน ให้ปฏิบัติตามแผนและโครงการที่มีอยู่หรือจะมีต่อไป แต่ในขณะเดียวกันก็ให้เอกชนมีสิทธิและเสรีภาพในการเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการปฏิบัติตัวต่อกันและกันอย่างมีระเบียบวินัยเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ไพบุลย์ ช่างเรียน

คณะรัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์